

Sri Lanka teoloog Daniel T. Niles ütleb et “misionär peab saama evangeeliumi kandjaks. Kui ta teeb seda, siis ta on kohe andja ja vastuvõtja ... kõik vajalikud annid leiavad tee õigesse kohta” (Niles, 39) “(4) Jeesus tõstab naise eneseväärikust.”

8 “Aga tema jüngrid olid läinud külasse toitu ostma.9 Siis Samaaria naine ütles talle: „Kuidas! Sina, kes oled juut, küsid juua minult, Samaaria naiselt?” Juudid väldivad ju iga kokkupuudet samaarlastega.10 Jeesus vastas: „Kui sa ainult teaksid Jumala kinki ja kes see on, kes sulle ütleb: Anna mulle juua!, siis sa paluksid teda ning tema annaks sulle elavat vett.”11 Naine ütles talle: „Isand, ämbrit sul ei ole ja kaev on sügav. Kust sa siis saad selle „elava vee”?”12 Ega siis sina ole suurem kui meie isa Jaakob, kes andis meile kaevu ning jõi sellest ise, samuti ta pojad ja ta kariloomad!?”13 Jeesus kostis: „Igaüks, kes joob seda vett, januneb jälle,14 aga kes iganes joob vett, mida mina talle annan, ei janune enam iialgi, vaid vesi, mille mina talle annan, saab tema sees igavesse ellu voolavaks allikaks. 15 Naine ütles talle: „Isand, anna mulle seda vett, et ma ei januneks enam ega peaks aina käima siit ammutamas!”
“Kui Jeesus oli ületanud soopõhise väljakutse ületas ta poliitilise väljakutse, kes võib Jaakobi kaevust ammutada.” (Bailey, 207)

5. NAINE KEDA TAHETI HUKATA (Pääste üle seaduse, oma elu hinnaga)

(Jh 8:3-11) “Aga kirjatundjad ja variserid tõid abielurikkumiselt tabatud naise, panid ta keskele seisma” “See, et toodi naine ilma meheta viitab et küsimus polnud seaduses vaid Jeesuse alandamises” (Bailey, 234) 4 “ja ütlesid Jeesusele: „Õpetaja, see naine tabati abielurikkumiselt. 5 Mooses on Seaduses käskinud niisugused kividega surnuks visata. Mida nüüd sina ütled?” 6 Aga seda nad ütlesid teda proovile pannes, et nad saaksid teda süüdistada. Jeesus kummardus ja kirjutas sõrmega maa peale.”

“Variserid tahtsid seaduse õigust, Jeesus võitles halastuse eest, ning tahtis seda õigust. Jeesus teavitab hukkamise meetodi.” (Bailey, 234-235)

7 “Aga kui nad küsides peale käisid, ajas Jeesus enese sirgu ja ütles neile: „Kes teie seast ei ole pattu teinud, visaku teda esimesena kiviga!””

“Sellises rahvahulgas kui kõik viskavad kiviga siis ei jää hukkamine kellegi vastutama surma eest, kedagi ei saa arreteerida, kõik saavad põgeneda selle teo eest.” (Bailey, 235) Sellega Jeesus ütleb, et kui ma lähen seaduse murdmise pärast vangki, kes on see esimene kes mõrva eest minuga vangki liitub. Kui keegi ütleb, et on patuta, siis ta läheb põlu alla sest (Js 53:6) Me kõik eksisime nagu lambad, igaüks meist pöördus oma teed. Jeesus ei taha inimesi alandada vaid lihtsalt naist päästa. “Igas kultuuris kiireim viis pahanduseni on alandada võimul olevaid inimesi avalikult.” (Bailey, 236) Jeesusel oli õigus kohut mõista naise üle, aga ta ei teinud seda, ega ka kiitnud heaks tema tegusid. See naine on hinnalise armu osaline, kus Jeesus riskib oma enda eluga, ning SIIN NÄIDATAKSE LUNASTUSE OLEMUST. (Bailey, 236, 238)

KASUTATUD KIRJANDUS

- “Renewal Theology” - Rodman Williams
- “Upon The Earth” - Daniel T. Niles
- “Jesus through Middle Eastern Eyes” - Kenneth E. Bailey

KUIDAS LUGEDA PIIBLIT - Jeesus Läbi Lähis-Ida silmade

Ivo Unt | 06.10.2024 | EKNK Toompea kogudus

KES ON JEEBUS?

- Jeesus kui Jumala poeg

Ingel: “Püha Vaim tuleb sinu peale ja Kõigekõrgema vägi on varjuks sinu kohal, seepärast hüütaksegi Püha, kes sinust sünnib, Jumala Pojaks.” (Lk 1:35)

Jumal: “taevast kostis hääl: „Sina oled mu armas Poeg, sinust on mul hea meel!” (Lk 3:22)

Johannes: “Ja ma olen näinud ja tunnistanud, et seesama on Jumala Poeg.” (Jh 1:34)

Jeesuse õpetus ja teod tunnistavad: (Mt 7:28-29) “teod, mida ma teen, tunnistavadki minust, et Isa on minu läkitanud.” (Jh 5:36)

Jeesuse ülestõusmine: „Lammutage see tempel, ja ma püstitan selle kolme päevaga uuesti!” (Jh 2:19) “Ainult see kes on võrdväärne Isaga ja Püha Vaimuga saab midagi sellist öelda” (Williams, 310)

Miks see oluline on?

1. “Et uskuda et Kristus on Jumala poeg, on Kristliku usu aluseks” (Williams, 324) Ainult see kes ise on igavene Jumal saab päästa. “ et te usuksite, et Jeesus on Kristus, Jumala Poeg, ja et teil uskudes oleks elu tema nimes.” (Jh 20:31)
2. “Kristus peegeldab Jumala au ja kannab tema iseloomu - tema pühadus, armastus ja tõde.” (Hb 1:3) Inimkehas Kristus on jumala õiguse ja õigluse näidis, tema armu ja halastuse, muutumatuse ja ustavuse näidis. Mida iganes Jumala iseloomu kohta öelda, see on nähtav Jeesuse isiksuses.” (Williams, 324) “Kes on näinud mind, see on näinud Isa.” (Jh 14:8-9) “Tema on nähtamatu Jumala kuju,” (Kl 1:15)
3. Mida sisaldab Jumala tahe? Vastus on keskeslt antud Jeesuse sõnade ja tegude läbi. Mida rohkem Kristus “on saanud kuju” meis seda rohkem me tunneme Jumala olemust.

- Jeesus kui inimese poeg

Ta polnud ainult Jumalik vaid ka inimene. Jeesus ise viitas sellele „Kelle ütlevad inimesed Inimese Poja olevat?” (Mt 16:13) “siis on ka Jeesus ise otse samal viisil liha ja vere omaks võtnud” (Hb 2:14) Jeesus on tõelise mehelikkuse prototüüp. Oma teenistuse läbi ta demonstreeris mis tähendab olla inimene. “Temas oli ühendatud väarikus ja alandlikkus, õiglus ja halastus, otsekohesus ning pikameelsus” (Williams, 332)

1. Ta elas tavalise inimese elu. Sündis emast, kasvas tarkuses, pikkuses, inimeste poolehoius. Ta oli näljane, söi, janune, jõi, väsis, magas, töötas puusepana ja teenistuses. Ta maksis makse, palvetas, hoolis emast. Tal olid emotsioonid rõõm, kurgus, viha, lein, nõrdimus, hämmastus, valu ja ahastus. Ta ei teadnud kõike, ta oli kiusatud saatana poolt nagu meiega “Sest meil pole niisugune ülempreester, kes ei suuda kaasa tunda meie nõrkustele, vaid selline, kes on olnud kõigiti kiusatud nii nagu meie, ja siiski ilma patuta.” (Hb 4:15) Kedagi pole nii jõhkralt kiusatud kui Jeesust.
2. Ta oli täiuslik. Ta tühjendas end, et teha võttas orja kuju et teha Isa tahet. “loobus iseene olust, võttes orja kuju, saades inimese sarnaseks; ja ta leiti välimusest inimesena. Ta alandas iseennast, saades kuulekaks surmani, pealegi ristisurmani. (Fl 2:6-8) Märk tema täiuslikust mehelikkusest oli tema täielik kuuletumine Jumala tahtele. Ta oli patuta “Ta on teinud patuks meie asemel selle, kes patust midagi ei teadnud” (2Kr 5:21)
3. Ta oli võitud. “Kristus” tähendab “võit” „Issanda Vaim on minu peal, seepärast on ta mind salvinud. (Lk 4:18) Võidmine oli Jumala vägi teenimiseks (kõnelemine, tervendamine, vabastamine).
4. Ta oli eeskuju ja näidis kõigile usklikele. “sest ma olen teile andnud eeskuju, et teiegi teeksite nõnda, nagu mina olen teile teinud.” (Jh 13:15)

1. PEETRUSE KUTSUMINE (Inimesed üle varanduse)

(Lk 5:1-11)¹ “Aga sündis, kui Jeesus seisis Genneesareti järve ääres ja rahvas tema juurde tungles Jumala sõna kuulama, 2 et ta nägi kaht paati järve ääres seisvat. Aga kalurid olid neist välja läinud ja loputasid võrke.” “Jeesus siseneb inimeste maailma selle asemel, et oodata neil välja astuda oma maailmast ja tulla Jeesuse juurde.”(Bailey, 139)

3 “Astunud paati, mis oli Siimona oma, palus Jeesus teda natuke maad rannast eemale sõuda. Ning ta istus ja õpetas rahvahulki paadist.”

Jeesus ronib Peetruse paati ja palub talt teenet. Peetrus on Jeesusele ühe teene võlgu, kuna Jeesus oli just tervendanud Peetruse ämma (Vt. Lk 4:38-39) “*Teenete tagasi tegemine on lahutamatu osa paljudes ühiskondades ja eriti just Lähis-Idas.*” (Bailey, 140) Jeesusel aga on sellega suurem plaan. Siin palub Jeesus Peetruse abi sõudmisel. Jeesus tõesti vajas Peetruse abi et sõuda eemale, see palve polnud kunstlik. Sama tehnikat kasutas Jeesus kaevul oleva naisega “Anna mulle juua.” Inimeste ühenduse tekitamiseks palub ta neilt abi, mitte ei paku abi, et võita jüngrit. Nii tunneb ta ennast kasulikuna ning algab partnerlus.

4 “Aga kui ta lõpetas kõnelemise, ütles ta Siimonale: „Sõua sügavale kohale ja laske oma võrgud vette loomuse katseks!”⁵ Siimon vastas talle: „Õpetaja, me oleme terve öö vaeva näinud ega ole midagi saanud! Aga sinu sõna peale lasen ma võrgud vette.”⁶ Ja kui nad olid seda teinud, püüdsid nad nii suure hulga kalu, et nende võrgud rebenesid.⁷ Ja nad viipasid oma kaaslastele teises paadis, et need tuleksid neile appi. Ja need tulid, ja nad täitsid mõlemad paadid, nii et need olid vajumas.”

“Peetrus oli vastamisi mehega kes oli teinud tõelise otsuse Jumala ja mammona vahel.”(Bailey, 142) Jeesus pidi kuidagi teadma kus kalad kogunesid, ja iga inimene selle teadmise saaks nädalatega väga rikkaks, seejuures oli Jeesus rahata rabi ilma “ilmaliku tööta,” õpetades inimesi ilma rahata. Kuidas võiks Jumal olla rohkem tähtsam kui kaks paadi täit värsket kala? Jeesus hoolis rohkem Jumalast ja inimestest kui varanduse kogumisest. (Bailey, 143) Peetrus kohtus mehega kes võitis “kala loterii” kuid ei tahtnud seda. Peetrus jääb mõtlema enda väärtuste ja prioriteetide üle.

Jeesus esitas Peetruse prioriteetidele tõsise väljakutse. Ta tegi väljakutse isolatsioonis (paat kaugel) mitte kogukonna ees, kus on inimeste ja kogukonna surve mõjutaks Peetruse otsust.

2. PIME MEES (Arm hüljatule)

(Lk 18:35-43) ³⁵ “Aga see sündis, kui Jeesus Jeeriko lähedale jõudis, et üks pime istus kerjates tee ääres.³⁶ Kui too kuulis rahvahulka mööda minevat, päris ta, mis see võiks olla.³⁷ Nemad teatasid talle, et Jeesus Naatsaretlane läheb mööda.”

“Lähis-Idas kui tähtis külaline läheb mööda siis külarahvas näitab välja austust tulles talle vastu külast välja, et teda tervitada ja eskortida külla. Läänes oleks sama asi lennujaamas, kui olümpiameeskond naaseb.” (Bailey, 172) salm 38 Ja ta hüüdis: „Jeesus, Taaveti Poeg, halasta minu peale!”

“Pühakirjas vaesed, lesed ja eemaletõrjutud ning pagulased, tühised kõik said osaks Jumala erilisest tähelepanust ja halastusest.” (Bailey, 170) Salm 39 “Ja möödaminejad sõitlesid teda, et ta jääks vait.”

Selle kerjuse nimi Bartimaeus võib tõlkida “räpane mees” (Mk 10:46) “Tema aga karjus veelgi enam: „Taaveti Poeg, halasta minu peale!”⁴⁰ Jeesus jäi seisma ja käskis pimedale enese juurde tuua.”

“Konflikt on selles et need samad inimesed kes solvavad kerjust, on need kes pidid eskortima ta kuninga juurde.” (Bailey, 173)

“Aga kui pime tema juurde tuli, küsis Jeesus temalt:⁴¹ „Mida sa tahad, et ma sulle teeksin?”

“Lähis-ida traditsioonis kerjustele osutati teenuseid. Sellega kerjust ütleb, et ma annan sulle võimaluse Jumala ees su kohustusi täita ja mind aidata, pealegi rahva nähes sinu abi tõstab su reputatsiooni” (Bailey, 172) “Tema aga ütles: „Issand, et ma jälle näeksin!”⁴² Ja Jeesus ütles talle: „Näe jälle! Sinu usk on su päästnud!”⁴³ Ja otsekohe nägi ta jälle ja läks temaga kaasa Jumalat ülistades. Ja kogu rahvas, kes seda nägi, kiitis Jumalat.” (Lk 18:35-43)

Ulatades erilist armu mehele kelle rahvahulk oli just hüljanud, andis Jeesus rahvale korraliku õppetunni. (Bailey 174)

3. SAKKEUS (Kallis arm rõhujale)

(Lk 19:1-11) “Ja kui Jeesus jõudis Jeerikosse, läks ta seal läbi.² Ja vaata, seal oli mees, Sakkeus nimi; see oli tõlnerite ülem, ja ta oli rikas.”

“Tolle aja majandussüsteemi oli sisse poogitud majanduslik ebaõiglus. Juba hull oli, et sakkeus oli maksukoguja, hullemaks tegi see et ta oli sellega rikastunud. Inimeste keelekasutuses “maksukoguja” ja “patune” käisid käsikäes.” (Bailey, 177)

3 “Sakkeus püüdis näha saada, milline neist on Jeesus, aga see ei õnnestunud rahvahulga pärast, sest ta oli lühikest kasvu.⁴ Siis ta jooksis ettepoole ja ronis mooruspuu otsa, et teda näha, sest Jeesus pidi sealtkaudu minema.”

“Lähis-idas promonendid ei roni puu otsa, Sakkeus murrab oma kultuuri.” (Bailey, 179)

5 Ja kui Jeesus sinna paika jõudis, vaatas ta üles ja ütles temale: „Sakkeus, tule kiiresti maha, sest täna pean ma jääma sinu kotta!”

“See on pretsedenditu juhtum, et Jeesus kutsub ennast “maksukoguja” külla. Kummalisemaks teeb see lugu asjaolu et selles kultuuris külalised ei vali võõrustajat, vaid vastupidi” (Bailey, 180) “Jeesus jälle pöörab rahva vaenulikkuse Sakkeuse kasuks. JEESUS SEISAB RÕHUTUTE POOLT (pime mees) JA ANNAB KALLIST ARMU RÕHUJATELE (Sakkeus). Ta ei toeta rõhumist ega tõrju rõhujat vaid armastab teda” (Bailey, 180)

6 “Ja Sakkeus tuli kiiresti maha ja võttis Jeesuse rõömuga vastu.⁷ Ja seda nähes nurisesid kõik: „Tema on patuse mehe juurde oõmajale läinud!”⁸ Sakkeus ütles aga Issanda ette astudes: „Vaata, Issand, poole oma varandusest annan ma vaestele, ja kui ma olen kelleltki midagi välja pressinud, siis ma annan neljakordselt tagasi.” “Traditsionaalne Lähis-ida stiil on liialdada, et demonstreerida oma siirust ja töötust andes poole. Kui ta ei liialdaks, siis rahavas arvaks vastupidist” (Bailey, 181)

“Aga Jeesus ütles talle: „Täna on sellele kojale tulnud pääste, sest ka tema on Aabrahami poeg.¹⁰ Sest Inimese Poeg on tulnud otsima ja päästma kadunut.””

Sakkeus on igavesti muudetud võttes vastu kallist armu Jeesuselt. Pääste on radikaalne muutus, ja reformatsioon saab välja elatud päev-päevalt.

4. NAINE KAEVU ÄÄRES (Abi vajamise printsiip)

(Jh 4:6-21) “Teekäimisest väsinuna istus Jeesus nüüd allika äärde. Oli keskpäeva aeg.⁷ Samaaria külast tuli naine vett ammutama. Jeesus ütles talle: „Anna mulle juua!””

“Eeldati et Jeesus seisab viisakalt eemal naisterahvast, kuniks ta on oma veeanumad täitnud, kuid Jeesus üllatab ja küsib juua. (1) Ta rikub sotsiaalset tabu rääkida privaatses keskkonnas naisterahvaga, mida võõrad mehed kunagi ei tee naisterahvastega. (2) Ta ignoreerib 500a vanust vaenulikkust juutide ja samaarlaste vahel. Jeesus paneb ajaloo kibeduse kõrvale. (3) Jeesus alandab ennast vajades ta teenuseid, mitte ei kehtesta seda, et naine vajaks Jeesuse sõnumit - “ma olen nõrkemas, kas saad aidata.” Esimesele misjonireisile ei lubad Jeesus jüngritel asju kaasa võtta - Jüngritel pidi olema vajadus inimeste abi järgi, kelle juurde nad läksid (Mk 6:8-9)” (Bailey 202-204)